

DEN NORSKE KIRKE

Borg biskop og bispedømmeråd

Kultur- og kirkedepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

dok 285

Kult- og kirkedep.
Saksnr. <i>2008.00.738</i> 39.08
Kode <i>KI-501</i> Beh.

Dato: 01.09.2008

Vår ref: 08/479-4 PJB

Deres ref:

Høring - innstillingen Styrket demokrati i Den norske kirke

Borg biskop og bispedømmeråd avgir felles uttalelse.

Borg bispedømmeråd har i sitt møte 1. sept. 2008 behandlet innstillingen Styrket demokrati i Den norske kirke og avgir følgende høringsuttalelse:

Generell kommentar

Borg bispedømmeråd takker for en fyldig og god utredning fra arbeidsgruppen oppnevnt av Kultur- og kirkedepartementet. Borg bispedømmeråd har merket seg den stramme tidsplanen som følger av Stortingets behandling 10. april 2008. Det er lite formålstjenelig at rådene i Den norske kirke, som representerer et stort antall frivillige og engasjerte mennesker, skal avgi en viktig uttalelse om Den norske kirkes fremtid så knapp tid etter sommeren.

Kap 3 Prinsipper og premisser

Borg bispedømmeråd deler innstillingens synspunkter og vurderinger med målsettingen om å foreslå tiltak som styrker det kirkelig demokrati i kirken.

Bispedømmerådet vil likevel fremheve, slik arbeidsgruppen gjør, at kirken er demokratisk i sin oppbygging og struktur, og at kirkens rådsstruktur har sin legitimitet i gjeldende lovverk og valgordninger og den norske kirkes bekjennelseskrifter.

Bispedømmerådet ser nødvendigheten av å utvikle og iverksette tiltak som kan bidra til vesentlig økt valgdeltagelse. En styrking av demokratiet må gi de kirkelige organer større ansvar og myndighet. Gjennom dette får kirkemedlemmene en sterkere medbestemmelse ved valg, og medlemmer til de kirkelige råd gis større innflytelse og påvirkning i den kirkelige utvikling. Sannsynligvis kan disse tiltak bidra til større og bredere rekruttering til kirkelig valg og mer interessante verv for valgte medlemmer. På samme tid tror vi at større tilgjengelighet i de kirkelige valg vil gjøre interessen større i de brede lag av folkekirkens medlemmer.

Vi deler i hovedsak de synspunkter og vurderinger som fremkommer under kapitlet om prinsipper og premisser.

Kap 4 Dagens ordning for kirkelige valg og vurdering av disse

Bispedømmerådet har ingen kommentar

Kap 5 Valgordninger

5.1 Menighetsråd

Bispedømmerådet er enig i innstillingens vurderinger, men understreker at det må fremmes tiltak som høyner valgdeltagelse, gir bedre informasjon om valgene og bidrar til rekruttering til å stille til valg.

5.2 Valg av Kirkemøtet og bispedømmeråd.

Bispedømmerådet ber om at "Valg til Kirkemøte med bispedømmerådet som valgkrets" omgjøres til "Valg til Kirkemøte og (Borg) bispedømmeråd". Navn på det enkelte bispedømmeråd bør fremkomme på valgseddelen.

Det fremheves i innstillingen at det er viktig å synliggjøre valgets betydning. Her fremheves Kirkemøtets betydning. Det er vi enig i, men bispedømmerådets funksjon og myndighet svekkes dersom det ikke fremkommer at valget også gjelder valg til bispedømmerådet. Betegnelsen valgkrets dekker ikke dette tilstrekkelig. Derfor anbefaler vi at valg til Kirkemøtet og bispedømmeråd sidestilles, men at Kirkemøtet benevnes først.

5.2.1 Øke antall leke medlemmer i Kirkemøtet og bispedømmerådet.

Borg bispedømmeråd deler innstillingens vurderinger og anbefalinger om å øke antall leke medlemmer til Kirkemøtet dog med færre enn det som foreslås. At det ikke gjøres endringer i representasjon fra den ordinerte tjenesten, de leke kirkelige tilsatte, fra samisk kirkeliv og fra døvemenighetene støttes.

Vi er positive til forslaget om en differensiering etter antall kirkemedlemmer i bispedømmene. Det bidrar til større bredde i Kirkemøtet og bispedømmerådet, og en bedre utjevning av stemmenes betydning.

Det konkrete forslag om differensiering mellom bispedømmene anbefales endret til 5, 6 7. (ikke 7,8,9 slik det fremkommer i forslaget)

Arbeidsgruppen foreslår at et parts sammensatt administrasjonsutvalg kan gjøre vedtak i arbeidsgiveroppgaver og tilsettingssaker. Bispedømmerådet vil at biskop skal være involvert i tilsettingsprosedyrene. Derfor er vi negative til at en ordning med at tilsettingssaker legges til et parts sammensatt administrasjonsutvalg. Tilsettinger er en av de viktigste oppgavene bispedømmerådet har og bør ikke legges til et underordnet utvalg. Vi gjør også oppmerksom på bestemmelsen i § 5 Vedtaksførhet – Regler om formene for bispedømmerådets virksomhet.

5.2.2. Etablering av reelle valgalternativer. Innføring av preferansevalg.

Det er viktig og nødvendig at Kirkemøtet gjenspeiler mangfoldet i kulturbakgrunn, interesser og meninger i Den norske kirke. Det er også viktig at det er en balanse i kjønnsfordeling og alderssammensetning.

Valgalternativer skal sikre en bredere representasjon fra ulike grupperinger og i sterkere grad avspeile mangfoldet. Det er ikke ønskelig med kirkepolitiske grupperinger siden dette ikke er organisert og vanskelig lar seg organisere fram til valget 2009.

En etablering av ulike grupperinger vil også i sterkere grad kunne bidra til polarisering, høyere konfliktnivå og en sterkere politisering i kirken. Av den grunn er vi enig i at det ikke innføres listevalg ved disse valgene.

Vi støtter innstillingens forslag om innføring av preferansevalg og viser til arbeidsgruppens vurderinger. En nominasjonskomité utarbeider forslag til valgliste i alfabetisk rekkefølge etter egne regler. Grupperinger av medlemmer i Den norske kirke gis også anledning til å stille forslag til kandidater. Vi er enige at terskelen for å fremme kandidater ikke må være for høy. Det tallfestes konkret med et bestemt antall kirkemedlemmer gjeldende for alle bispedømmer, f. eks. 30 medlemmer.

5.2.3. Økt bruk av direkte valg

Bispedømmerrådet er positiv til utprøving av ulike valgordninger som kan bidra til større engasjement og tilslutning.

I innstillingen er det foreslått forsøk med både direkte og en kombinasjon av direkte og indirekte valg. Borg bispedømmerråd mener at ordning 2 (kombinasjon av direkte og indirekte valg) gir det beste grunnlaget for å vurdere målsettingen med utprøving av valgordninger til Kirkemøtet og Borg bispedømmerråd 2009. Direktevalg vil kunne gjennomføres i 2011.

Bispedømmerrådet mener det er viktig å fremheve soknets betydning som grunnenheten i Den norske kirke. Den enkelte døpte er fullverdig medlem og meningsbærer i Den norske kirke. Menighetsrådet har sin legitimitet i bl.a. Kirkeovens § 28 og "skal utføre sitt arbeid i lojalitet mot den evangelisk-lutherske lære". Menighetsrådet opptre på soknets og fellesskapets vegne. Dette bør fortsatt være gjeldende i valg til Kirkemøtet som kirkens øverste valgte organ. At soknene tillegges lik vekt, uavhengig størrelse, styrker også sognet som grunnenhet.

Hensikten med utprøving av direkte valg er å skape større engasjement rundt valgene og styrke det enkelte kirkemedlems medansvar og medinnflytelse i aktuelle saker i kirkens øverste organer. Denne intensjonen er positiv med begrunnelse i at "det må sies å bedre den demokratiske legitimitet" til Kirkemøtet og bispedømmerrådet.

Når vi allikevel ikke gir støtte til utprøving av kun direkte valg for 2009, grunngis det med de prinsipielle vurderinger rundt sognet. Samtidig vil understreke det enkelte kirkemedlems rett til medbestemmelse og innflytelse. Alternativ to ivaretar begge disse anliggende og gir mulighet for en bred erfaringsbasert evaluering av valgordningen som legges til grunn for vurderinger om direktevalg i 2011.

5.3. Spesielt om bispeembetets medvirkning i de kirkelige styringsorganer

Borg bispedømmerråd støtter innstillingens forslag og er positive til at presesfunksjonen styrkes. Bispedømmerrådet ser frem til en nærmere utredning om innføring av et tolvte bispedømme.

5.4. Konsekvenser av arbeidsgruppens forslag

Borg bispedømmerråd støtter innstillingens forslag, men påpeker at Kirkemøtets tidspunkt bør flyttes til våren og ikke november som i dag. Dette samsvarer bedre med tidspunktet for valget og ønske om å skape engasjement om Kirkemøtes aktuelle saker.

5.5. Andre alternativer

Borg bispedømmerråd slutter seg ikke til noen av de andre alternativene som foreslås.

6. Ytterligere forslag til tiltak for å styrke oppslutningen ved de kirkelige valgene

6.1. Tid og sted for valgene.

Bispedømmerrådet støtter innstillings forslag om at de direkte kirkelige valgene i 2009 legges til samme dag(er) som Stortingsvalget og samtidig med kommune- og fylkestingsvalg i 2011 med den begrunnelse og vurderinger som anføres. At valgene finner sted i lokaler i umiddelbar nærhet til de politiske valg, at det holdes samme åpningstid, støttes. Videre understreker vi arbeidsgruppens vurdering "at gjennomføringen av valgene samme dag og i umiddelbar nærhet av stedet for offentlig valg ikke må begrunnes i Den norske kirkes særstilling, men være en ordning som også andre tros- og livssynssamfunn i prinsippet kan benytte seg av".

Vurderinger og anbefalinger om forhåndsvalg støttes.

6.2. Valgkort. Informasjon om stemmerett og valgbarhet, tid og sted for valgene.

Pkt. 6.2 er avgjørende for å lykkes med avvikling av valgene. Arbeidsgruppen legger vekt på at målet er høyere valgdeltagelse, større engasjement ved kirkelig valg og at dette skal bidra til å styrke den demokratiske legitimitet. En suksessfaktor for å nå dette mål må være at ulike nivåer i kirken tilføres nødvendig kompetanse, tid og ressurser for utvikling og utsendelse av informasjonsmateriell og valgkort.

6.4. Stemmerett i annet sokn enn bostedssoknet

Borg bispedømmeråd er enig i innstillingens forslag om å åpne forsiktig for stemmerett i annet sokn enn bostedssoknet. Dog ønsker vi å påpeke at uttrykket "bosted" kan være misvisende for enkelte grupper der bostedsadresse og folkeregistrert adresse ikke er den samme (f. eks. for studenter). Vi mener det bør kunne være mulig å gi disse kirkemedlemmene valgbarhet i de menighetene de til daglig er tilknyttet, samtidig som man arbeider for å opprettholde soknemenigheten som normalordning. At myndighet til å fatte vedtak om valgbarhet overføres fra biskop til det menighetsråd der man ønsker å overføre stemmeretten til, anbefales. At dette er registrert i medlemsregisteret innen en bestemt tid før valget, er en forutsetning.

6.6. Informasjon om nominasjonssystem og nominasjonsprosess. Presentasjon av kandidatene.

Borg bispedømmeråd støtter innstillingens forslag, og understreker at det er viktig at informasjonen gjøres lett tilgjengelig og forståelig. Det vil være en stor utfordring å informere om både direkte og indirekte valg samtidig. Dette kan vanskeliggjøre brede og enkle informasjonskampanjer.

6.7 Senket stemmerettsalder.

Det er viktig å bidra til at ungdom gis større rom og innflytelse i Den norske kirke. Når bispedømmerådet ikke går inn for å senke stemmerettsalderen til 15 år henger det sammen med alder for valgbarhet. Dette må etter vår oppfatning holdes sammen. Samtidig er vi av den oppfatning at stemmerett og valgbarhet ved offentlig kirkelige valg må følge regler for de øvrige offentlige valgene i samfunnet.

6.8. Tiltak for å stimulere ungdom til deltakelse i det kirkelige demokratiet

Borg bispedømmeråd støtter innstillingens forslag, og vil videre foreslå at de forskjellige kirkelige utdanningsinstitusjoner kan gå sammen om å sende studentrepresentant(er) med møte- og talerett på kirkemøtet.

6.9 Tiltak for å gjøre det mer attraktivt å påta seg kirkelig verv

Tiltaket støttes under forutsetning av at merutgiftene fullt ut dekkes av det offentlige. Godtgjørelsenes størrelse bør fastsettes sentralt for å legge til grunn en felles praksis.

6.12. Administrativ kapasitet og skolering i forberedelse og gjennomføring av valg

6.12.1. Administrativ kapasitet

Borg bispedømmeråd støtter innstillingens forslag til økte bemanningsressurser til de forskjellige berørte instanser.

En slik stor omstilling av valgene krever nødvendige ressurser. Det er ikke å forvente at de administrative nivåene i kirken i dag kan bidra vesentlig med arbeidskraft for å gjennomføre disse endringer og omlegginger. Tidsrammen som legges til grunn for denne prosessen, parallelt med de øvrige reformene i kirken og det regelmessige forvaltningsansvar og -arbeid bispedømmekontorene står i til daglig, tilsier vesentlige økte økonomiske rammer.

Borg bispedømmeråd vurderer arbeidsmengden knyttet til administrative oppgaver, informasjonsoppgaver, reising i forbindelse div. kurs, rådgivning, veiledning, oppfølging og etterarbeid i forbindelse med valgene å være ett årsverk i 2009. Vi fremholder videre at Borg bispedømme har flest antall medlemmer i Den norske kirke av alle bispedømmer med sine 501.000 medlemmer. Medlemsmassen må være et vesentlig kriterium i fordelingen av ressurser til bispedømmerådene.

På lokalt nivå bør det tilføres nødvendige ressursers gjennom kirkelig fellesråd etter antall kirkemedlemmer.

Vi støtter forslaget om godtgjøring til valgstyret og stemmestyret med den begrunnelse som anføres.

6.12.2. Skolering i forberedelse og gjennomføring av valg

Borg bispedømmeråd støtter innstillingens uttalelser, og vil videre understreke viktigheten av at eventuelt frivillig personell også kan honoreres for den tid skoleringen vil ta.

7. Tiltak for å styrke prosessene rundt framtidig utvelgelse av proster og biskoper.

7.1. Ordning for utvelgelse av biskoper

Borg bispedømmeråd støtter innstillingens forslag om å gjøre forsøk ved bispevalg frem til 2013. Rådet mener videre at ordningen med åremål gjerne kan utredes, men uttrykker videre sin skepsis mot en eventuell mulighet til at kandidatene formelt skal kunne vise sin interesse for bispeembetene.

Tilsetningsordninger for biskoper fra 2013.

Bispedømmerådet avstår fra å kommentere dette punkt og avventer en grundigere utredning om spørsmålet.

7.2. Ordning for utvelgelse av proster

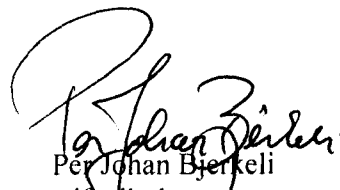
Bispedømmerådet støtter innstillingens forslag.

8. Evaluering og forskning

Bispedømmerådet gir sin tilslutning til arbeidsgruppens anbefalinger og vurderinger.

Med vennlig hilsen

Helga Haugland Byfuglien
biskop

Per Johan Bjerkeli
stiftsdirektør